

2021-02-04

dnr 2020-1169

Remissredogörelse avseende forskningspolitisk strategi

Under remisstiden som pågått från 1 september till 8 november 2020. Med anledning av stort intresse för strategin har remisstiden förlängts två gånger i enlighet med begäran från remissinstanser. Direktutskicket till forskningsinstanser och samiska organisationer utökades också i samband med den förlängda remisstiden. Strategiförslaget samt information om remisshanteringen mm har också publicerats på Sametingets hemsida från september fram till mitten av november vilket möjliggjort för öppet remissförfarande för övriga att skicka in synpunkter på förslaget. Remissredogörelsen redovisar de skriftliga synpunkterna som har inkommit under remisstiden samt kommentarer hur synpunkterna beaktats vid revideringen av forskningspolitiska strategin.

Följande remissinstanser har lämnat in skriftliga yttranden:

1. Gaaltije
2. INSARC, Silvermuseet
3. Oajvve
4. Renägarförbundet
5. Same Ätnam
6. Samerådet
7. Samiid Riikkabellodat
8. Samiid Riikkasearvi
9. Saminuorra
10. Slow food Sapmi
11. Stockholm sameförening
12. Vuovdegat
13. CEMFOR/Larsson, Gunilla, Uppsala universitet
14. CEMFOR, Öhman, May-Britt, Luleå tekniska universitet
15. Högskolan Dalarna
16. Linköpings universitet
17. Stockholm universitet
18. Sveriges lantbruksuniversitet
19. Umeå universitet
20. Umeå universitet, Várdduo
21. Uppsala universitet

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákssa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

1. Gaaltije

Stiftelsen Gaaltije anser att förslaget som helhet är ett genomtänkt och genomarbetat förslag men att det har en relativt enkelriktad samisk språkanvändning i titlar och referenser.

KOMMENTAR

Förslag: förordet till den forskningspolitiska strategin översatt till alla samiska språk efter styrelsens och plenums antagande av strategin.

2. INSARC (Institutet för arktisk landskapsforskning) / Silvermuseet

Remissinstansen anser att det är positivt att Sametinget antar en forskningspolitisk strategi. Sametinget bör verka för att verka för att samiska förhållanden beaktas i den forskning som genomförs och att tillräckliga resurser finns för att bedriva sådan forskning. En viktig uppgift för Sametinget är att verka för att samiska värderingar och perspektiv beaktas i forskningen, vilket genomsyrar förslaget till forskningspolitisk strategi. Utkastet bör struktureras om för att bli tydligare. Förslagsvis kan strukturen delas upp utifrån de grundläggande aspekter som bör beaktas av alla och därefter utifrån en uppdelning i förhållande till vilken nivå som förslagen riktar sig mot; t.ex. Sametingets politik och prioriteringar, krav riktade mot riksdag och regering, krav riktade mot befintliga institutioner, krav på etablering av nya organ samt krav riktade mot enskilda forskare som berör samiska förhållanden. Följande synpunkter framförs.

- a) I utkastet betonas att samisk värdegrund och samiska kunskapssystem bör vara utgångspunkten för den forskning som bedrivs. Detta är långsiktigt ett viktigt förslag, men remissinstansen påpekar att det i Sverige behövs mycket mer dokumentation och forskning för att belysa innebörden av dessa. Eftersom de interna systemen länge har haft en undanskymd roll är det viktigt att arbeta med just dessa frågor. Utkastet berör detta, men ger möjligen en missvisande bild av att de samiska värderingarna och kunskapssystemen är helt givna och tydliga. Även om genomförda arbeten med Eallinbiras och árbediehtu bidragit till en viss kunskap om detta återstår mycket att göra i denna del. Frågorna har även ett historiskt djup som måste beaktas.

Förslag: Tydliggör i strategin att kunskaper om samiska värderingar och kunskapssystem är prioriterade framtida forskningsfrågor.

- b) Remissinstansen är positiv till att ett arkivcentrum bildas men vill påpeka att det finns många befintliga arkiv som innehåller material som är relevant för forskning med samisk tematik, även om materialet inte definieras som samiskt. Dessa kommer inte att kunna inordnas i ett centralt arkiv. Silvermuseet/INSARC har ett sådant arkiv som kan vara intressant för många forskare. På grund av begränsningar i våra resurser har de svårt att göra dessa arkiv tillgängliga för allmänheten och forskare.

Förslag: Det föreslagna arkivcentrumet bör även ha till uppgift att samordna och bidra till att tillgängliggöra material som finns i andra arkiv.

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fáksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

- c) Det har genomförts mycket forskning som är viktig för det samiska samhället, men i stora delar är denna forskning okänd för allmänheten. Det är även svårt för forskare att få en helhetsbild av vilken forskning som genomförts och pågår. Det är därför mycket viktigt att det så snart som möjligt inrättas en permanent forskningsförmedling och omvärldsbevakning vad gäller forskning med samisk tematik. Detta arbete bör prioriteras och komma till stånd tidigare än vad strategin anger. Det behövs en riktad insats för att sammanställa befintlig forskning i form av en databas och bibliotek samt en kontinuerlig uppdatering av forskning som utförts. En viktig uppgift är att samla och sprida forskning som är relevant för det samiska, men även för det övriga, samhället. Denna funktion kan ligga hos Sametinget eller så kan Sametinget ge detta uppdrag till en befintlig forskningsenhet eller institution som har den vetenskapliga grunden för att genomföra ett sådant arbete.
Förslag: En fokusfråga för Sametinget bör vara att så snart som möjligt få till stånd en forskningsförmedling.
- d) Svårigheten att få ekonomiska medel för att genomföra forskning som har betydelse för det samiska samhället är ett stort problem. Konkurrensen inom de befintliga utlysningarna är hård och gör att många viktiga projekt inte genomförs. Sametinget bör arbeta för att de befintliga forskningsråden har kunskaper för att bedöma värdet av forskning som är av betydelse för det samiska samhället och att särskilda utlysningar görs för detta. Sametinget bör verka för samisk representation i något eller några av de befintliga forskningsråden. På längre sikt bör målsättningen vara att ha ett särskilt samiskt forskningsprogram, med förebild i det norska programmet.
Förslag: Sametinget bör prioritera arbetet med att säkra att ekonomiska resurser finns tillgängliga för forskningsprojekt som kan tillföra kunskaper som är viktiga för det samiska samhället. Arbetet bör inriktas både mot riksdag och regering samt mot befintliga forskningsråd.
- e) Sametinget kan ha en roll att fylla när det gäller att identifiera och belysa områden där forskning behövs. Detta kan ske på olika sätt. En viktig aspekt i ett sådant arbete är att beakta forskarnas frihet att utifrån sin kompetens identifiera frågor som behöver beforskas. Att utveckla modeller för hur samiska behov och forskarens frihet och självständighet kan vägas samman är en viktig del av det fortsatta arbetet. I detta ligger att ställa krav på att forskare har den förkunskap och förståelse som krävs för att genomföra forskning som rör det samiska samhället.
Förslag: Sametingets funktion av att identifiera områden som det bör forskas inom bör beakta forskarens självständighet och friheten att utforma forskningsfrågor. Detta kräver forskare som har förförståelse om samiska förhållanden och som kan ha en dialog med de som är berörda av forskningen.
- f) Remissinstansen är tveksam till om det är för närvarande genomförbart att inrätta en samisk högskola. Forskning som har betydelse för det samiska samhället bedrivs inom många kunskapsområden och så måste det även vara i framtiden. Det är svårt att rymma alla dessa discipliner inom samma verksamhet. Idag finns kompetens

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

inom olika kunskapsområden hos flera befintliga institutioner vid universitet och forskningsinstitut. Till exempel har Silvermuseet/INSARC spetskunskap inom kulturarv, kulturmiljö och rättsvetenskap. För att samtidigt behålla bredden och djupet i forskningen inom olika fält bör en prioriterad fråga i stället vara att förstärka och samordna de befintliga institutionerna och instituten. Här kan Sametinget ha en viktig roll att fylla i att kartlägga var forskning genomförs samt att ge förutsättningar för samverkan med och mellan universitet och forskningsinstitut.

Förslag: Sametinget bör i första hand verka för en samordning och samverkan mellan befintliga universitet och forskningsinstitut vad gäller forskning med samisk tematik.

KOMMENTAR

När det gäller strukturen i strategin, följer den de fyra strategiska principerna som utgår från urfolksperspektivet, svenska statens kolonisering av Sápmi och ett folkrättsligt perspektiv. De är oupplösligt förenade, där varje framgång inom en av principerna är beroende av framgång inom de övriga. Eftersom de hör ihop med varandra, kan det upplevas som att kapitlen hör ihop utan större avbrott i strukturen, vilket de innehållsmässigt också gör. Strategin är redigerad och eventuella textupprepningar är borttagna.

a) Avsnittet om värdegrund har förtydligats i enlighet med instansers synpunkter om oklarheter (SSR) gällande detta. Det har inte tagits bort (se synpunkter från Samiid Riikkabellodat) då andra instanser har pekat på vikten av samiska värdegrunder som grundläggande gällande samisk forskning.

b) är infogad i strategin.

c) delmål forskningsförmedling finns med som målsättning inom en femårsperiod (borttagen under övergripande mål på lång sikt), vilket är relativt kort tid med tanke på finansiering som krävs för detta.

d) besvaras i slutet på strategin: " Sametinget anser därmed att det är mycket angeläget att finna former för samverkan när det gäller finansieringsfrågor och resursfördelning i nära samarbete med det samiska samhället. Sametingets nästa steg är att ta fram en operativ handlingsplan i samverkan med övriga samiska aktörer, samiska forskningsinstitutioner och organisationer som ett direkt uppdrag utifrån forskningspolitiska strategin."

e) denna synpunkt besvaras under rubriken Ekonomiska resurser och starkare infrastruktur: " Sametinget kan i övrigt arbeta för att etablera egna resurser vid myndigheten för att stödja samisk forskning eller ingå som resurs i andra institutioner kopplade till samisk forskning. En viktig uppgift för denna resurs kan vara att fortbilda och informera organ på olika nivåer, bland annat EU, statliga, kommunala samt privata aktörer om samisk forskning samt främja samverkan och kunskapsutbyte mellan urfolksforskning internationellt.

f) remissinstanserna är oense om målet att verka för en samisk högskola. Detta delmål är borttaget från rubriken Ekonomiska resurser och starkare infrastruktur som delmål på kort sikt men kvarstår under övergripande mål.

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

3. Oajvve

Oajvve menar att strategin är otydlig när det gäller stimulans av innovationer baserade på den samiska värdegrunden och att forskningsresultat leder till att innovationer implementeras, samt föreslår komplettering i avsnittet "Ekonomiska resurser och starkare infrastruktur" med följande skrivning:

"Sametinget ska verka för att en funktion med uppgift att stimulera och stödja innovationer för att säkerställa att det samiska samhället kan utvecklas och samtidigt säkerställa att den samiska värdegrunden bibehålls och förstärks.

- Innovationsmedel som idag ges via Jordbruksverket överförs till Sametingets funktion för innovationsutveckling.
- En permanent funktion för rådgivning och support till samiska småföretag."

KOMMENTAR

Oajvves förslag ligger i linje med regeringens forskningsproposition Prop. 2020/21:60, där politiken utgår från målet att Sverige ska vara ett av världens främsta forsknings- och innovationsländer. Något om samisk forskning nämns däremot inte alls i propositionen. Första meningen i Oajvves förslag är inarbetad i strategin. Sametinget hänvisar de två övriga punkterna till Sametingets fortsatta arbete med handlingsplaner utifrån övergripande strategier, bland annat den näringspolitiska strategin.

4. Renägarförbundet

Renägarförbundet anser att det behövs samisk forskning på det som varit men också forskning om situationen idag som gagnar våra generationer framöver. Det behövs mer forskning bl. a om renen och rovdjuren, renskötseln och renarnas betydelse för landskapet samt renens betydelse för klimat och biologisk mångfald.

Vidare menar Renägarförbundet att finansiering är en avgörande faktor för forskning, att Sametinget bör vara den som handhar samiska forskningsmedel, att fler samiska forskare behövs samt att det är viktigt att samerna får ett samiskt arkiv och att Sametinget får ansvar för detta.

KOMMENTAR

Förslagen på forskningsteman är inarbetade i strategin samt betydelsen av fler samiska forskare, i övrig finns formuleringar om vikten av finansiering och samiskt arkiv med i strategin sedan tidigare.

5. Same Ätnam

Remissinstansen lämnar följande synpunkter:

- a) Under inledning på sidan 4 och i det fjärde stycket så anges "strukturell diskriminering". Same Ätnam menar att det är både en institutionell och en strukturell diskriminering av samer och att detta skall anges mer tydligt än vad fallet är i förslaget.

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

- b) På sidan 5 i det tredje stycket anges att "vidare ska forskare alltid ta hänsyn till vår värdegrund". Same Ätnam menar att det är alltför lätt att framföra att all forskning redan idag tar hänsyn, visar aktning, respekt, takt och vördnad osv till den samiska värdegrunden. Detta utan att behöva redovisa på vilket sätt det görs. Istället vore det lämpligt att strategin mer tydligt anger att forskning såväl som enskilda forskare ska följa de riktlinjer och forskningsprioriteringar som fastställts av Sametinget och det samiska civila samhällets organisationer.
- c) Under rubriken samiskt självbestämmande anges följande:
"-verka för samernas rättigheter att själva fastställa egna forskningsprioriteringar, identifiera vad som är relevant forskning för det samiska samhället samt utökad samisk data- och arkivsuveränitet". Same Ätnam menar att det som anges enligt ovan inte är något självbestämmande överhuvudtaget. Oavsett vilka dokument som Sametinget och det civila samiska samhället själva skriver och tillsammans fastställer, så kan enbart denna handling inte anses som ett samiskt självbestämmande. Det är först när det agerande och de beslut som Sametinget och det civila samiska samhället tillsammans fastställer, respekteras av svensk riksdag och tillämpas svenska institutioner. Det är först då som man kan komma i närheten av ett självbestämmande som ytterst baseras på den nya Grundlagen och Regeringsformens lydelse enligt 1 kapitel, 2 § och 6.e stycket:
Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.
Det är vi enskilda samer som genom Sametinget och det civila samiska samhället själva behåller och utvecklar vår kultur, samfundsliv och självbestämmande. Att överlåta detta till andra är inte aktuellt menar Same Ätnam.
- d) Under rubriken Ansvarighet anges följande: "forskare, vetenskapliga institutioner och ansvariga för forskningsprojekt med samisk tematik måste ta ett större ansvar för att forskningen bygger på respektfulla relationer med samiska kunskapsbärare, där relevansen och metoderna för båda parter samt inverkan av forskningen för det samiska samhället identifieras i varje forskningsprojekt. Samiska värdegrunder och kunskaper ska värderas och erkännas samt samisk etik och samiska riktlinjer ska vägleda forskningspraxis". Same Ätnam menar att det är direkt kontraproduktivt att lägga så stort ansvar på enskilda forskare eller vetenskapliga institutioner. Forskningen såväl som enskilda forskare ska följa de riktlinjer och forskningsprioriteringar osv, som fastställts av Sametinget och det samiska civila samhällets organisationer. Det är det samiska folket som ska avgöra hur forskningen ska tillämpas och genomföras.
- e) Under rubriken Ekonomiska resurser och investeringar i infrastruktur anges följande: "-tillgången till ekonomiska resurser och övriga resurser för samisk forskning och forskningsinfrastruktur i Sverige och Sápmi måste förbättras och utökas markant och är en förutsättning för att de övriga principerna ska kunna tillämpas". Same Ätnam menar att det verkliga självbestämmandet först kan anses vara ett reellt sådant då det

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

ekonomiska underlaget ger sådana möjligheter att det samiska folket själva genom sina institutioner och det civila samhället kan styra över bland annat medel som tilldelas forskningen som bland annat utövas på traditionella områden samt forn- och kulturlämningar. Det är med andra ord ytterst nödvändigt att mer påstridigt hävda det samiska folkets rätt att exklusivt få styra över finansieringen av forskning som berör oss.

- f) Under Sametingets övergripande mål och som första punkt anges detta: "Sametinget ska verka för att svenska staten i samarbete med Sametinget och det samiska folket utreder och implementerar" Same Ätnam föreslår följande lydelse: Sametinget ska initiera en process med den svenska staten för att påbörja ett samarbete för att utreda och implementera. Det är trots allt Sametinget som genom val vart fjärde år, företräder det samiska folket och har ansvaret att förhandla fram ett samiskt självbestämmande.
- g) Under Sametingets övergripande mål och som andra punkt anges detta: "Sametinget ska verka för en implementering av FN:s urfolksdeklaration i svensk lagstiftning samt att Sverige ratificerar ILO-konvention 169 om urfolks rättigheter". Same Ätnam föreslår att de Globala Målen och Agenda 2030 omnämns som en betydelsefull del att implementera i den del av Arktis som ligger på svensk sida av Sápmi. Detta för att bland annat främja framkomsten av ett fredligt och inkluderande samhälle för hållbar utveckling, med tillgång till rättvisa för alla samt uppbyggnad av effektiva och inkluderande institutioner med ansvarsutkrävande på alla nivåer.
- h) Same Ätnam väljer att under forskningsstrategiska delmål på medellång sikt att kommentera följande: Arkivcentrumlösningar och gemensamt samiskt resurscentra som är under en samisk institution och med tillräcklig finansiering är en slags samiskt självbestämmande. Same Ätnam är väldigt belättna med just dessa skrivningar.
- i) Same Ätnam väljer att under forskningsstrategiska delmål på lång sikt att kommentera följande: Skapandet av en samisk högskola på svensk sida, är ett sådant högt prioriterat mål att det borde ha tagits upp under punkten om samiskt självbestämmande. Det kan inte med ord betonas hur ytterst viktigt detta är.
- j) Same Ätnam menar att det som anges under Samiskt självbestämmande på sidan 9 och speciellt det som är i början och är redovisat med fet stil är särskilt lätt att ställa sig bakom. Det är viktigt är att texten i fet stil kvarstår i oförändrad form.
- k) På sidan 14 redovisas förhållandet med biologisk mångfald genom De Globala Målen dvs Agenda 2030. Dessa globala mål för en hållbar utveckling består av 169 delmål och 244 indikatorer. De 17 globala målen antogs av Förenta Nationernas generalförsamling den 25 september 2015. Konventionen om biologisk mångfald (CBD) omnämns också, och antogs den 5 juni 1992 på Rio-konferensen. Således är

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fåksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

Agenda 2030 ett betydligt modernare åtagande. Till skillnad från Agenda 2030 så saknar CBD vissa strategiskt viktiga förhållanden, bland annat skrivningar som inkluderar och skyddar mänskliga rättigheter. Vidare verkar CBD betrakta naturen mer i form av en resurs för tillgängliga tjänster och som då kan ge urfolken kompensation till bolagens vinster. Det verkar saknas en rättvis fördelning av kostnaderna för ett hållbart bruk av biologisk mångfald och en oförstörd natur. Natur som till största delen ännu kan återfinnas på urfolkens traditionella områden. Därför är det modernare FN-dokumentet om de Globala Målen mer tilltalande än det som det verkar, den föråldrade konventionen om biologisk mångfald med sitt gammaldags synsätt på urfolk och lokala samhällen.

- 1) På sidan 18 anges bland annat följande: "här följer en sammanfattning som kan bilda grund för samiska forskningsetiska principer". Same Ätnam anser att det är väldigt viktigt att enskilda samer kan ges möjlighet att bli forskare och kunna forska på sin egen kultur. Det är också viktigt att dokumentation på kultur och kulturlämningar kan påbörjas eller rent av intensifieras. Detta ska då ske på ett sådant sätt att det dokumenterade blir dokumenterat, sammanställt och arkiverat på likvärdigt sätt över hela Sápmi. Sametinget har en viktig uppgift i att ge möjligheter till detta bland annat genom den forskningspolitiska strategin. Same Ätnam delar synen på behovet av finansiering av bland annat fasta samiska forskningsfonder och en samisk högskola på svensk sida. Det är viktigt att betona det gränsöverskridande som samer ägnat sig åt allt sedan nationalstaterna delade upp Sápmi. Sametinget får inte tillåta att gränsdragandet i sig används som ett argument till att avstå från att finansiera samiska institutioner eller instrument som forskningsfonder i de olika länderna. Det är på nationalstaternas ansvar att tillse att förhållandena blir jämlika för samer i olika delar av Sápmi. Och då även vad gäller institutioner och deras finansiering. Same Ätnam delar åsikten som framförs i den analys som avslutar sidan 22 och anmäler sig redan nu som intresserad av att delta i beredandet av den operativa handlingsplanen.

KOMMENTAR

a) är åtgärdad med tillägg.

b) är åtgärdad med revidering i strategin i enlighet med förslaget.

c) är definierad senare i texten under Samiskt självbestämmande där det ges förslag på hur självbestämmandet kan regleras: *"Sametinget ska arbeta för att permanenta medel tillskjuts Sametinget för att stärka och utveckla samverkan mellan Sametinget och samebyarna, sameföreningarna, lokala, nationella och internationella samiska samverkansorgan samt institutioner, myndigheter och organisationer med anknytning till samisk forskning. Detta i syfte att finna metoder och sätt att ta fram forskningsteman utifrån behov i det samiska samhället och ett samiskt perspektiv, samtidigt som forskarsamhällets behov av relevant forskning och kunskapsuppbyggnad tillgodoses. En konsultationsordning mellan Sametinget och svenska staten samt en gemensam Nordisk Samekonvention ger möjligheter att utveckla denna samverkan genom samverkansavtal eller andra former av gemensamma, principiella överenskommelser."*

Cujuhus/adress

Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA

Besök: Adolf Hedinsvägen 58

e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se

Org.nr.: 202100-4573

Telefvdna/telefon

0980 - 780 30 (växel)

0980 - 780 xx (direkt)

070-

Fåksa/telefax

0980 - 780 31

www.sametinget.se

- d) Remissinstansen hänvisar till text i Inledningen. Under rubriken Ansvarsfull forskning (tidigare Ansvarighet) utvecklas och tydliggörs hur det samiska folket kan avgöra hur forskningen ska tillämpas och genomföras.
- e) Under rubriken Ekonomiska resurser och starkare infrastruktur framhålls vikten av att flera självständiga institutioner med permanent, egen finansiering, bland annat: "Sametinget ska verka för delmålet att ett eget forskningsråd med motsvarande funktion som exempelvis Vetenskapsrådet, Formas, Vinnova och Forte upprättas. **Ett eget samiskt forskningsråd har större autonomi** än ett program under ett annat forskningsråd. En funktion inom forskningsrådet kan vara **"/.../utlysning av forskningsmedel..."**
- f) är ändrad i enlighet med förslag.
- g) Sametinget ska enligt regleringsbrevet medverka i genomförandet av Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför. Myndigheten ska redovisa vilka resultat som nåtts som bidrar till att nå de globala målen för hållbar utveckling. Därigenom finns målet specificerat i Sametingets årliga uppdrag.
- h) dessa formuleringar finns kvar som delmål under Samiskt självbestämmande och Avkoloniserad forskning.
- i) samisk högskola är kvar som övergripande, långsiktigt mål.
- j) texten är oförändrad.
- k) texten är redigerad och uppdaterad. Den indirekta påverkan på hållbarhetsmålen i Agenda 2030 utgörs av Sametingets kärnverksamhet. Mål och åtgärder hanteras i ordinarie verksamhetsplanering utifrån regleringsbrev och Sametingets samepolitiska program.
- l) texten är förtydligad gällande samer som är forskare.

6. Samerådet

Remissinstansen anser att de fyra strategiska principerna är relevanta och genomtänkta och Samerådet stöttar dess innehåll. Under stycket om 'samiskt självbestämmande' nämns förslag på prioriterade forskningsteman som framkommit med tiden, och de är mycket relevanta och viktiga anser Samerådet, som också, precis som Sametinget, anser att inga andra än det samiska folket kan och bör fastställa vilken forskning som är relevant att göra för och av det samiska samhället. Samerådet stöttar förslaget till utarbetning av forskningsetiska riktlinjer som står beskrivet under stycket 'ansvarighet' och önskar att samarbeta med Sametinget om utformning av dessa riktlinjer. Vidare så driver Samerådet idag en pilotstudie inom Arktiskt Råd där huvudsyftet är att ta fram en arbetsmodell för att förena samisk traditionskunskap med akademisk kunskap. Många av de punkter som beskrivs under utformandet av samiska forskningsetiska riktlinjer i Sametingets strategi är delar som ingår i pilotstudien. Samerådet anser att ett samarbete med Sametinget i en etablering av den här strategin vore önskvärt då många av förslagen som Sametinget tänkt på går i linje med Samerådets visioner. Samerådet ser fram emot Sametingets fortsatta arbete med strategin.

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

KOMMENTAR

Även i det fortsatta forskningspolitiska arbetet avser Sametinget samråda med samiska organisationer samt övriga med anknytning till samisk forskning.

7. Samiid Riikkabelloodat

Remissinstansen framför följande synpunkter:

Sid 6-7: Värdegrund och övergripande mål. SaR föreslår att avsnittet med värdegrund tas bort. Behåll texten om övergripande mål. Avsnittet om värdegrund tillför inte strategin något nytt.

Sid 7-8: Sametingets forskningsstrategiska de/mål. SaR ställer sig frågande till om arkivcentrumlösningar tillför forskningsstrategin något av betydelse? Vidare ställer sig SaR frågande om etablering av samisk högskola på svensk sida av Sapmi hör hemma i forskningsstrategin?

Sid 9: Samiskt självbestämmande. Ta bort texten om konsultationsordningen.

Konsultationsordningen är oväsentligt i forskningsstrategin. Frågan om samisk medbestämmande när det gäller samisk forskning finns redan med i strategin i annat sammanhang.

Sid 16: Ansvarighet. Byt ut ordet ansvarighet till Sametingets ansvar.

Slutligen vill SaR uppmärksamma att regeringen avser presentera en forskningspolitisk proposition under oktober-november 2020. SaR ställer sig frågan om Sametinget under arbetet med Sametingets forskningsstrategi haft dialog med regeringen om samerelaterad forskning. Om så inte är fallet föreslår SaR att Sametingets styrelse avvaktar med att låta Sametingets plenum behandla förslaget till Forskningsstrategi tills Sametingets styrelse samrått med regeringen om innehållet i den forskningspolitiska proposition om samerelaterad forskning. Regeringens forskningsproposition ska peka ut riktningen för forskningspolitiken under de kommande åren. En forskningsberedning är utsedd som expertgrupp knuten till arbetet och uppdrag är skickade till berörda myndigheter. Cirka 200 organisationer har också ombetts inkomma med inspel till innehållet i propositionen.

KOMMENTAR

Sid 6-7) Rubrik värdegrund har tagits bort samt delar av texten. Då flera remissinstanser framhåller vikten av samisk värdegrund, är delar av texten kvar.

Sid 7-8) Arkivcentrumlösningar är något som flera remissinstanser påtalat vikten av och framhållit att det måste stå kvar, vilket det gör. Samisk högskola är flyttat till övergripande, långsiktigt mål istället för mer kortsiktiga delmål. Detta för att remissinstanserna ser olika på saken, några tycker det är bra, andra att det är något som ligger för långt bort att realisera.

Sid 9) texten om konsultationsordningen är reviderad, hänvisningen till konsultationsordningen i Norge och Finland finns dock kvar.

Sid 16) rubriken är redigerad till Ansvarsfull forskning, då det är forskningens ansvar som avses.

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákasa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

Texten gällande forskningspropositionen från 2016 är utbytt mot hänvisning till forskningspropositionen 2020. Strategin har tagit hänsyn till Sametingets remissyttrande till 2020 års forskningsproposition.

8. Samiid Riikkasearvi

- a) SSR konstaterar att vissa förslag/skrivningar upprepas och finns med under mer än ett delmål, för att strategin ska bli tydligare kan detta med fördel ses över.
- b) En brist i strategin är avsaknaden av referenser till befintlig forskning inom det samiska och urfolksfältet, det finns många exempel, som med fördel kunde vävas in i strategins bakgrundsbeskrivningar.
- c) I strategin hänvisas det till "vår gemensamma värdegrund Eallinbiras" samt vid upprepade tillfällen uttrycks "den samiska värdegrunden", "samiskt självbestämmande" m.m. SSR menar att det tydligt måste framgå att det är Sametingets antagna värdegrund, t ex genom att hänvisa till Eallinbiras som Sametingets antagna livsmiljöprogram.
- d) Strategin bör tydliggöras att strategin utgör sametingets visioner och mål, vilket exempelvis inte kan likställas med att det är samebyarnas eller SSR:s mål, även om dessa i vissa delar kan vara likartade.
- e) SSR anser att det är av stor vikt att det säkerställs att även samiska organisationer och samebyarna ges reellt inflytande över forskningsprioriteringar inom områden som berör eller påverkar dem. I strategin saknas tydliga mål för hur detta ska säkerställas. SSR anser att strategin behöver förtydligas hur samiska aktörer ska konsulteras, inkluderas och involveras. SSR anser dessa delar vara fundamentala i alla delmål och visioner som Sametinget ställer upp i sin strategi. För att strategin och genomförandet av denna ska vara trovärdig och uppfylla de krav som ställ internationellt i urfolksrätten måste detta inarbetas.
- f) I strategin finns ett avsnitt kring ekonomiska resurser och starkare infrastruktur, detta anser SSR vara ett viktigt område. SSR anser att det i tillägg till inrättandet av nya forskningsinstitutioner är lika viktigt att stärka redan existerande organisationer och institutioner för att dessa ska kunna delta i forskning som reella partners till större forskningsinstitutioner, istället för som ofta är fallet, dränera kapacitet i form av kompetens och personella resurser utan tillräcklig kompensation. Detta kan med fördel knytas till resonemanget kring utformning av forskningsprogram, där det bör säkerställas att de utformas så att de möjliggör även för små och mindre organisationer att ansöka om utlysta medel. SSR saknar denna del i det nuvarande förslaget.
- g) SSR saknar tydlighet samt mål för hur Sametinget anser att genomförd forskning ska återkopplas. SSR anser det viktigt att genomförd forskning genererar något tillbaka, som kan bidra till utveckling-och/eller förändringsarbete. Återkoppling handlar också om att förmedla kunskapen till dem det berör och att minska gapet mellan forskarna och de berörda.
- h) SSR anser att det inte är tydligt hur Sametinget avser att återkoppla sitt arbete enligt de angivna delmålen, ett tydliggörande i denna del kan stärka strategin.

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákxa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

- i) SSR är positiv till att Sametinget lyfter fram behovet av ett samiskt arkiv. Idag finns ingen tydlig ansvarig huvudman för samiskt arkivmaterial, vilket är bekymmersamt. Inrättande av ett samiskt arkiv möjliggör ökad tillgänglighet för det samiska samhället samt vetenskaplig forskning.
- j) SSR anser att frågan om en långsiktig vision för samisk forskningspolitik är av stor vikt, vilken med fördel borde lyftas för gemensamma diskussioner och inte enbart genom skriftligt remissförfarande. SSR hänvisar till SSR:S antagna forskningspolicy när det gäller visionsarbetet.

KOMMENTAR

- a) texten är redigerad och mål finns nu under endast en rubrik.
- b) dokumentet är innehållsmässigt på en övergripande, strategisk och principiell nivå, vilket gör att mer detaljerat innehåll, som även skulle göra dokumentet textmässigt längre, undvikits.
- c) texten är redigerad och åtgärdad.
- d) texten är redigerad och åtgärdad.
- e) strategin är på övergripande nivå, på vilket sätt/hur målen ska uppnås måste arbetas fram i en handlingsplan. Detta arbete ska, som det också står sist i strategin, ske i samverkan med övriga samiska aktörer, samiska forskningsinstitutioner och organisationer som ett direkt uppdrag utifrån forskningspolitiska strategin.
- f) tillägg är infört i strategin, under Ekonomiska resurser och starkare infrastruktur.
- g) återkoppling ligger inom de mål som omfattar etiska riktlinjer, tydligast i sista punkten under rubriken Ansvarsfull forskning. Hur återkopplingen ska utformas anges mer i detalj vid utarbetandet av riktlinjerna.
- h) Tydlighet och detaljer gällande hur målen ska uppnås arbetas fram i en operativ handlingsplan i samverkan med övriga samiska aktörer, samiska forskningsinstitutioner och organisationer som ett direkt uppdrag utifrån forskningspolitiska strategin.
- i) Arkivfrågan har lyfts om viktig av flera remissinstanser, samt tydliggjorts ytterligare.
- j) Visionsförslag ligger i nuvarande strategi, men kan även diskuteras i samband kommande samarbete kring forskningsfrågor.

9. Saminuorra

Saminuorra anser att arbbiediehto ska värderas högre än vad det görs i strategin eftersom det är vår egen kunskap och forskning är något som kommer från majoritetssamhället. Annars trampar Sametinget i sin egen fälla och faller in i kolonialisternas tankesätt om att det krävs forskning på det mesta för att det ska vara sant. Sametinget borde arbeta mot regeringen om att arbbiediehto ska vara tillräckligt bevis och att det inte ska krävas en forskningsrapport för att bli betrodd menar remissinstansen.

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákxa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

KOMMENTAR

Under rubriken Avkoloniserad forskning finns flera hänvisningar till betydelsen av árbediehtu, bland annat att árbediehtu ska värderas och respekteras på samma sätt som andra kunskapsparadigm. Texten är dock förtydligad ytterligare för att framhåller vikten av árbediehtu som likvärdig och vederhäftig kunskapskälla.

10. Slow food Sapmi/SFS

- a) SFS saknar förslag till forskning om matsuveränitet, något som berör alla urfolk i hela världen.
- b) SFS menar att definitionen av samisk forskning bör breddas och även innefatta både arkiv- och etikfrågan.
- c) Det behövs en samisk arkivfunktion under Sametingets ledning för att säkerställa att allt samiskt arkivmaterial skyddas och bevaras för kommande generationer.
- d) Sametingets inflytande över nationella forskningsfinansieringssystem måste öka.
- e) SFS vill även också att samiskt forskningsråd bildas. Ett sådant råd finns redan i Norge sedan lång tid tillbaka. På lång sikt bör ett pansamiskt forskningsråd bildas.
- f) SFS instämmer i Sametingets mål att det behövs en permanent finansiering för forskningsförmedling och omvärldsbevakning av samisk forskning etableras.
- g) SFS vill också att en samisk högskola etableras i Sverige, där bör forskning om matsuveränitet för urfolk ingå som en naturlig del av den framtida forskningen.
- h) SFS stödjer förslaget att Sametinget bör verka för finansiering för nationellt och nordiskt nätverk för studenter och forskare med intresse för frågor som samisk forskning samt en samnordisk forskarskola för unga studenter och doktorander.
- i) Förslag på forskningsområden är om klimatförändringar och matsuveränitet för urfolk, koppling traditionell samisk mat och hälsa och dess kulturella betydelse, rovdjurs påverkan på renköttskvalitet i nära anslutning till slakt, regional försörjningsgrad i Sápmi i arktisk miljö med koppling till betestillgång och näringsinnehåll.

KOMMENTAR

- a) Matsuveränitet kan ingå i meningen: "Exempel på övergripande teman som berör urfolk över hela världen är traditionell kunskap samt miljö- och klimatfrågor – framför allt ur ett hållbarhetsperspektiv - etnicitet och koloniseringen av urfolks traditionella marker och vatten." sid 11.
- b) Etik- och arkivfrågan finns med i forskningsstrategin. Någon specifik definition av samisk forskning framförs inte, utan strategin framhåller att: "Det primära när det gäller att definiera samisk forskning är inte en precisering av begreppet, utan vad det syftar till. Samisk forskning ska vara relevant för dem och de förhållanden och sammanhang forskningen omfattar. Syftet med samisk forskning måste vara att få kunskap som kan bidra till att stärka, bevara och utveckla det samiska samhället, dess kultur, språk, näringar, medinflytande och ytterst ett självbestämmande för det samiska folket över sin egen utveckling".

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

- c) Strategin anger: "att Sametinget får utpekad förvaltningsansvar för insamling, bevarande och vetenskaplig bearbetning av samiska arkivsamlingar."
- d) Strategin anger flera exempel på ökat inflytande i institutioner som hanterar forskningsfinansiering, bland annat: "Sametinget ska arbeta för ökat inflytande i dagens forskningspolitik genom att formaliserade regelbundna möten upprättas och genomförs kontinuerligt mellan Vetenskapsrådet och Sametinget, samt att representation av Sametinget finns i nuvarande programkommittéer utifrån samma mandat och principer som övriga deltagare. Sametinget ska också verka för möjligheten att kunna ge förslag på kandidater till Vetenskapsrådets styrelse."
- e) f) h) förslagen finns med i strategin.
- g) förslaget (samisk högskola på svensk sida) finns med i övergripande mål
- i) texten är kompletterad enligt förslaget.

11. Stockholm sameförening

Samisk forskning har långt ifrån alltid bedrivits utifrån ett samiskt perspektiv och med samisk medverkan, och inte alltid vilat på en fördomsfri grund menar remissinstansen. Samisk traditionell kunskap, värdegrunder och förhållningssätt till naturen, till de samiska näringarna och kunskap om den samiska historien är mycket viktig, och det kan aldrig kallas seriös samisk forskning om inte det samiska perspektivet fått ingå i forskningen - från hypotes, genom projektformulering och ansökan till studie och artikelförfattande. Samisk forskningspolitik bör därför sträva efter att lyfta och synliggöra ett samiskt perspektiv inom all forskning och alla ämnesområden som berör samerna, exempelvis naturvetenskapliga ämnen, humaniora och samhällsvetenskap. Mycket viktigt är samiskt perspektiv inom forskning kring klimat, energi, juridik, rättigheter till och användning av mark och vatten, samt ämnet historia där den samiska historien och konsekvenserna för samerna av kolonisering och tvångsförflyttningar bör lyftas fram. Denna diskurs täcks mycket väl av strategin, men möjligen kan strategin ta upp exempel på forskningsområden tydligare.

- a) Forskningspolitiken bör sträva efter samisk delaktighet i all den forskning som berör samer. Sida fem i strategin klargör detta relativt bra: " ... forska om samer till att forska med samer". Strategin bör tydligare lägga till grund att forskning utförs av samer, eller i samarbete med samer. Denna prioriteringskedja bör framgå av forskningsstrategin kring samisk medverkan:

- Forskning av samer
- Forskning i samarbete med samiska forskare
- Forskningen anställer samer som tex. forsknings- eller projektassistenter/-medlemmar, eller annars utbildar samer att ingå i projektet
- Konsultation/samråd med samer som berörs (eller med kollektiv representant)

- b) När Sametinget skriver om árbediehtu och de samiska förhållningssätten, är det viktigt att vara tydlig med mål och riktlinjer så att samer och andra förstår vad det innebär i praktiken i möte med tex. universitet, kommuner, museer och regioner. Strategin bör lägga en grund så att när samiska forskningsetiska riktlinjer fastställs, så kan föreningar/organisationer/samebyar läsa och tillämpa dem utan inblandning av

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fáksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

extern expertis. Dock är Sametingets idé om mentorskapsorganisationer och möjlighet till kontakt med samiska kunskaps bärare bra och nödvändig, men strategin får inte bygga på att samebyar och föreningar måste ta in konsulter för forskningsfrågor de själva formulerat och är i behov av, om bara ett fåtal experter kan tolka och tillämpa riktlinjerna menar remissinstansen. Det är viktigare att berörda samer eller företrädare för dem medverkar i projekt- och forskningsformuleringen, med stöd av riktlinjerna, snarare än att forskningskonsulter eller ett centralt samiskt forskningsetiskt råd måste förhandla direkt med projekten. Sametinget bör förtydliga att etisk konsensus i första hand nås med forskningssubjekten själva på samma sätt som att det är de i första hand som formulerar behoven av forskning. De forskningsetiska riktlinjerna måste enkelt kunna omsättas till det område forskningen berör - samebyar har sina behov, medan en sameförening kan ha andra behov av inriktningar. En medicinsk inriktad forskning har andra regelverk och behov än samhällsvetenskaplig forskning. Utifrån dessa principer bör tex. etisk ansökan arbetas fram tillsammans med berörda representativa organisationer/föreningar/samebyar. Ett samiskt forskningsetiskt råd som sedan godkänner eller granskar ansökan bör eftersträvas att realisera i Sametingets politik.

- c) Det är viktigt att strategin och de forskningsetiska riktlinjerna inspirerar till samisk forskning och får fler samer att forska utifrån det samiska samhällets behov.
- d) Strategin bör göra ett omtag i hur man ser på representation och tydliggöra hur politiken kan låta berörda komma till tals menar remissinstansen. Som exempel handlar jämställdhet om mer än genusperspektivet. Det handlar även om förhållandet majoritet - minoritet. Större samiska grupper i förhållande till mindre bör ha en medvetenhet och ta ett ansvar att inkludera, uppmärksamma och stödja de samiska grupper som är i minoritet, så att deras talan och behov också kommer fram. Detta berör strategin på sida 11, där det nämns att samerna inte är ett homogent kollektiv. Samtidigt uttalar strategin att "Riktlinjerna måste omfatta vikten av att respektera kollektivet och en tidig konsultation i forskningsprocessen på kollektiv nivå, inte bara med enskilda samer." Detta uttalande från Sametinget bör omarbetas då "respekt för ett kollektiv" är svårt att omsätta i politik, och det låter inte som ett formulerat mätbart mål vartåt Sametinget vill med sin politik. Likadant med texten kring "grupper av samer företräder en homogen åsikt".
- e) Strategin bör vara tydligare kring eventuellt ägande och tillgång till forskningsresultat. Idag är många artiklar inte enkelt åtkomliga. Som en generell regel bör det stå tydligt att samerna äger nyttjanderätt till forskningsresultat, och dessa ska kunna göras tillgängliga i den databas som strategin nämner. Detta är en normal princip inom urfolksforskning i t.ex. Kanada. Urfolket äger rätt till resultaten helt enkelt, och förfogar tillräckliga rättigheter för att använda och sprida resultaten.
- f) Samernas urbana situation är ett perspektiv som strategin borde beröra för att bredda forskningsfrågorna. Samer har i alla tider levt i större delen av det som idag är

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákxa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

Sverige. Av den anledningen bör ett mycket större område betraktas och hävdas tillhöra Saepmie än vad som vanligtvis görs. Det finns ett stort behov av egen samisk forskning gällande dessa samers historia och livsvillkor, både med fokus på grupper som till exempel levt längs kusten, i Hälsingland, i Mälardalen eller i storstäderna för många hundra år sedan, och de samer som bor och lever där idag. Sameföreningen i Stockholm berörs av forskningsprojekt och andra projekt, där de är i behov av riktlinjer och stöd. Det rör alltifrån studier om hälsa, medicinsk forskning och kulturprojekt som är i nära angränsning till forskningsprojekt. Remissinstansen efterfrågar att politiken också omfattar samer i samhällen och städer, eller åtminstone att strategin nämner något om det.

- g) Remissinstansen önskar en tydligare skrivning om krav på samråd/konsultation på regional och lokal nivå. Det bör även framgå tydligt att samråd ska ske inte endast inom kommun, region och stat utan även inom kulturinstitutioner (som t.ex. museer, bibliotek, organisationer) som har aktiviteter eller projekt som har med samer att göra.
- h) Samisk forskningspolitik bör sträva efter att skapa förutsättningar för en implementering av FN:s urfolksdeklaration UNDRIP 2007 inom alla områden. Särskilt viktigt är att i linje med deklarationens skrivning om urfolks rätt till självbestämmande, lyfta forskningen kring samers rätt som urfolk till att äga, bruka och kontrollera land, vatten, territorier och naturresurser.
- i) Samisk forskningspolitik bör sträva efter att självbestämmande även ska innefatta materiellt kulturarv såsom det skrivs i UNDRIP 2007, Article 11
1. *"Indigenous peoples have the right to practise and revitalize their cultural traditions and customs. This includes the right to maintain, protect and develop the past, present and future manifestations of their cultures, such as archaeological and historical sites, artefacts, designs, ceremonies, technologies and visual and performing arts and literature.*
2. *States shall provide redress through effective mechanisms, which may include restitution, developed in conjunction with indigenous peoples, with respect to their cultural, intellectual, religions and spiritual property taken without their free, prior and informed consent or in violation of their laws, traditions and customs."*
- I linje med detta bör forskningen kring samiska kulturarvet innebära att det materiella kulturarvet inventeras, dokumenteras, analyseras, bevaras, skyddas, och utvecklas. Mekanismer bör skapas som möjliggör att detta kulturarv förvaltas av samiska institutioner, och att av kolonisatörerna utan samiskt medgivande förvärvade föremål och kvarlevor återlämnas. Sametinget bör verka för att resurser tillförs för att skapa förutsättningar för att kunna bevara, förvalta och utforska det materiella kulturarvet i samisk regi som en del av ett samiskt självbestämmande. Forskning kring samiskt kulturarv bör godkännas av samiska forskningsråd genom en samisk etisk prövning.

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fákssa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

- j) Samisk forskningspolitik inom ämnet arkeologi bör inriktas på att samiska lämningar och föremål systematiskt inventeras, dokumenteras, och skyddas, för att få kunskaper om och belägg för samisk historisk närvaro och rättigheter till land och vatten. Samiska föremålssamlingar bör återlämnas till och förvaltas av samer.
- k) Samisk forskningspolitik inom ämnet historia bör sträva efter att samisk historia utforskas och blir en integrerad del av forskning och utbildning i historia. Den koloniala historieskrivningen måste revideras och kolonialt beslagtagande av samiska marker, frantagande av samiska rättigheter, tvångsförflyttningar och rasbiologiska övergrepp bör utforskas och synliggöras. Svenska statens stöld av samiska marker måste undersökas noggrant dels för arbetet med sanningskommissionen, dels för att möjliggöra ett återställande av eller kompensation för mark, territorier och naturresurser som tagits utan samiskt samtycke.
- l) Samisk forskningspolitik inom ämnet geografi och kulturgeografi bör inriktas på att samisk geografi och användning av resurser lyfts fram som en jämbördig del och tas hänsyn till i samhällsplanering och forskning inom ämnet.
- m) Samisk forskningspolitik inom klimatforskning och energiteknik bör lyfta fram klimatförändringens och olika energislags konsekvenser för samerna, och att all energianvändning och naturresursanvändning inom samiska områden ska godkännas av samer och inte vara skadliga för samiska näringar, för att undvika en ny form av "grön kolonialism". Forskning och utveckling av energi för en hållbar framtid måste ske i medverkan av samer.
- n) Äldre samer bär på erfarenheter och berättelser som det i många fall är bråttom att ta tillvara. Detta gäller såväl i glesbygd som i storstad, inom renskötseln och utanför. Extra medel borde utlysas för intervjuer och dokumentation av personer tillhörande generationer som snart är borta, naturligtvis utförda av samer.
- o) Den samiska terminologin för perspektiv och förhållningssätt bör finnas på alla samiska språk när strategin fastställs.

KOMMENTAR

- a) texten är kompletterad enligt förslag, dock utan angivelse av prioriteringsordning.
- b) grunden för mer preciserade forskningsetiska riktlinjer är de principer som strategin anger, hur de ska tolkas kan definieras i mer operativa handlingsplaner som tas fram i enlighet med sista meningen i strategin: "i samverkan med övriga samiska aktörer, samiska forskningsinstitutioner och organisationer som ett direkt uppdrag utifrån forskningspolitiska strategin."
- c) Sametinget instämmer med remissinstansen.
- d) texten är delvis reviderad, och precisering vad gäller representativitet kan formuleras närmare i de aktuella riktlinjerna som utformas. Jämställdhet avser lika rättigheter mellan

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

könen medan jämlikhet avser jämlikhet inför lagen, dvs. att alla människor oberoende av politisk, social eller ekonomisk bakgrund är lika mycket värda och behandlas på samma sätt.

e) fler instanser har nämnt vikten av att i strategin framhåller urfolks datasuveränitet (Indigenous Data Sovereignty). Detta framkommer delvis i meningen: "Sametinget ska även utses till statistikansvarig myndighet med ett samlat data- och statistikansvar gällande samisk närings- och samhällsliv." under rubriken Samiskt självbestämmande.

f) texten är reviderad och tar upp detta.

g) I texten finns följande skrivning: "I både Norge och Finland finns en konsultationsskyldighet som omfattar myndigheter. I överenskommelsen om överläggningar mellan Norges regering och det norska Sametinget förekommer bland annat alla ideella och materiella former för samisk kultur, som musik, teater, litteratur, konst, media, språk, religion, kulturarv, materiella rättigheter, traditionell kunskap, ortnamn, hälsa och sociala frågor, förskola, utbildning och forskning. Motsvarande frågor bör kunna bli aktuella för konsultationsförfarande även i Sverige." Förslag på hur detta bör ske på regional och lokal nivå arbetas fram i samband med handlingsplanen och i samverkan med övriga samiska aktörer och intressenter.

h) Strategin i sig är ett led i detta arbete.

i) Strategin omfattar förslagen i den befintliga texten; i övergripande mål (Nordisk samekonvention samt implementering av FN:s urfolksdeklaration i svensk lagstiftning) samt under rubriken Samiskt självbestämmande (Nordisk samekonvention) samt Ekonomiska resurser och starkare infrastruktur (eget forskningsråd).

j) Detta kan med fördel tas med i handlingsplan. Gällande återlämnade och förvaltning finns detta under rubriken Samiskt självbestämmande (Nordisk samekonvention).

k) – n) Sametinget ser att förslaget bör ingå i arbetet med en samisk sanningskommission, samt att övriga förslag utforskas ytterligare i samband med arbetet med en handlingsplan.

o) i enlighet med tidigare förslag under 1.

12. Vuovdegat

Remissinstansen framför följande.

- a) En förutsättning för avkolonisering av urfolksforskning är att forskningen leds av urfolkens egna forskare som kan tolka insamlad kunskap och data med sitt inifrånperspektiv och för övrigt genom hela forskningsprocessen arbeta utifrån detta perspektiv. Detta måste ändras och vara tydligt i forskningspolitiska strategin menar Vuovdega, det kommer inte till fullo fram i dokumentet. Det är viktigt att det i Sametingets forskningspolicy tydligt framgår vad vi vill med självbestämmande när det gäller forskning. Då vi arbetar för att FN:s urfolksdeklaration ska implementeras så ska vi också arbeta för att forskningen ska drivas av samiska forskare. Det är en självklar del i självbestämmande och överensstämmer med urfolksdeklarationen. Allt fler forskningsprojekt om samiska forskningsfrågor har svenska majoritetssamhällets forskare i ledande maktpositioner vilket innebär minskat självbestämmande och fortsatt kolonisering av samisk forskning.

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fákxa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

- b) Etiska riktlinjer ska utformas av samiska samhällets forskare och representanter och inte bara ur ett urfolksperspektiv.
- c) Forskningen måste leda till direkt nytta för det samiska samhället.
- d) "Sametinget ska arbeta för att det ska finnas samisk representation i en eller flera av etikprövningsmyndighetens verksamhetsregioner"(citat s.16). Remissinstansen anser att det ska vara samisk representation i samtliga verksamhetsregioner.
- e) Sid 6 "Det är dags att vi återerövrar vår rätt till existens". Vuovdega menar att vi inte har förlorat vår rätt till existens. Vi har inte överlåtit bedömningen till vår rätt att existera till majoritetssamhället.
- f) Det nämns att det samiska språket har olika dialekter. Vuovdega vill påpeka att det inte är dialekter utan olika samiska språk som ingår i en gemensam språkgrupp men de olika språken kan benämnas varieteter.
- g) Inrätta en forskningsbaserad stiftelse för Biologisk Mångfald som kan förvalta hälften av de vinster utvunna på traditionella samiska områden och vatten. Detta så att en långsiktig kapitalförvaltning kan ge utrymme för en finansierad forskning som baseras på samiska politiska riktlinjer och behov. Statusen på samisk forskning kommer att höjas och ges ett oberoende med en sådan delfinansiering.
- h) I övrigt om biologisk mångfald kan konstateras att vi är nära ett samordningsansvar för artikel 8(j) FN:s konvention om biologisk mångfald. Sametinget är en lämplig fokuspunkt för samisk traditionell kunskap.

KOMMENTAR

- a) detta är förtydligat under rubriken Samiskt självbestämmande
- b) detta är förtydligat under rubriken Ansvarsfull forskning, kompletterat i punkter i slutet.
- c) detta är förtydligat under rubriken Ansvarsfull forskning, kompletterat i punkter i slutet.
- d) texten är ändrad enligt förslag.
- e) texten är borttagen.
- f) texten är ändrad.
- g) förslaget är av övergripande karaktär och måste utredas/definieras ytterligare innan det kan införas i strategin.
- h) texten är ändrad i enlighet med regleringsbrev för 2021.

13. CEMFOR/Larsson, Gunilla, Uppsala universitet

Följande synpunkter framförs.

- a) Vad avser långsiktiga mål bör samisk forskningspolitik sträva efter att lyfta och synliggöra ett samiskt perspektiv inom all forskning och alla ämnesområden som berör samerna.

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákasa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

- b) Forskningspolitiken bör sträva efter samisk delaktighet i all den forskning som berör samer som i möjligaste mån inte endast bör vara i samverkan med samer, utan även under medverkan av samiska forskare. Syftet med forskningen, för vem som forskningen bedrivs, varför och vilka som ska dra nytta av forskningsresultaten bör vara tydligt.
- c) Ett viktigt långsiktigt mål för att möjliggöra en samisk forskningspolitik är att förändra och dekolonisera strukturen inom akademien. Denna innehåller en från socialdarwinismens och rasbiologins dagar kvardröjande strukturell rasism som påverkar samisk forskning. Ett exempel är att 1800-talets syn på samer som ett primitivt folk utan historia, fortfarande gör att samisk historia inte kommit in som en fullt integrerad del av historieämnet, utan framförallt studeras inom etnologiämnet. Bristen på samisk forskning inom historia, juridik och geografi får allvarliga konsekvenser i samhället i rättegångar som berör samers historiska rättigheter till mark och vatten.
- d) Samisk markanvändning är viktigt att få in i kulturgeografi och miljöforskning, så att aspekter som sambandet mellan renskötsel, biologisk mångfald och hållbarhet kan undersökas i relation till bland annat skogsbruk.
- e) Det är viktigt att det i strategin framgår att det finns många samiska forskare och för att erhålla ett samiskt perspektiv, är bland det viktigaste att samiska forskare om möjligt kan delta i eller leda forskningsprojekt. Samer som inte är forskare, tex renskötare, men medverkar i forskningsprojekt som berör renskötsel, bör ha status som, värderas som och om möjligt ha en ersättning som närmar sig medverkande forskares, då deras yrkeskunskaper utgör meriter som har lika högt värde som medverkande forskares.
- f) Samisk forskningspolitik bör sträva efter att skapa förutsättningar för en implementering av FN:s urfolksdeklaration UNDRIP 2007 inom alla områden. Särskilt viktigt är att i linje med deklarationens skrivning om urfolks rätt till självbestämmande, lyfta forskningen kring samers rätt som urfolk till att äga, bruka och kontrollera land, vatten, territorier och naturresurser. Samisk forskningspolitik bör sträva efter att självbestämmande även ska innefatta materiellt kulturarv. Såsom det skrivs i UNDRIP 2007, Article 11
1. *"Indigenous peoples have the right to practise and revitalize their cultural traditions and customs. This includes the right to maintain, protect and develop the past, present and future manifestations of their cultures, such as archaeological and historical sites, artefacts, designs, ceremonies, technologies and visual and performing arts and literature.*
 2. *States shall provide redress through effective mechanisms, which may include restitution, developed in conjunction with indigenous peoples, with respect to their cultural, intellectual, religious and spiritual property taken without their free, prior and informed consent or in violation of their laws, traditions and customs."*

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fákssa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

I linje med detta bör forskningen kring samiska kulturarvet innebära att det materiella kulturarvet inventeras, dokumenteras, analyseras, bevaras, skyddas, och utvecklas. Mekanismer bör skapas som möjliggör att detta kulturarv förvaltas av samiska institutioner, och att av kolonisateurerna utan samiskt medgivande förvärvade föremål och kvarlevor återlämnas. Sametinget bör verka för att resurser tillförs för att skapa förutsättningar för att kunna bevara, förvalta och utforska det materiella kulturarvet i samisk regi som en del av ett samiskt självbestämmande. Forskning kring samiskt kulturarv bör godkännas av samiska forskningsråd genom en samisk etisk prövning.

- g) En samisk forskningspolitik inom ämnet arkeologi bör inriktas på att skapa förutsättningar för och genomföra en grundläggande och fördjupad forskning kring samiska rättigheter till land och vatten, vilket innebär att ett forskningsunderlag tas fram genom att samiska lämningar och föremål systematiskt inventeras, dokumenteras, och skyddas, samt att detta källmaterial därefter ingående analyseras och utforskas utifrån aktuella frågeställningar för att erhålla mer kunskaper om och belägg för samisk historisk närvaro och rättigheter till land och vatten. Samiska föremålssamlingar bör återlämnas till och förvaltas av samer.
- h) Samisk forskningspolitik inom ämnet historia bör sträva efter att samisk historia utforskas och blir en integrerad del av forskning och utbildning i historia. Kolonial historieskrivningen måste revideras och övertagande av samiska marker, framtagna av samiska rättigheter, tvångsförflyttningar och rasbiologiska övergrepp bör utforskas och synliggöras. Fördrivningen av samer från mellersta Sverige under 1600- och 1700-talet måste utforskas och synliggöras, liksom fördrivningen av samer från kustområdena. Svenska statens övertagande av samiska marker med renbeteslagen 1886 måste undersökas noggrant dels för arbetet med sanningskommissionen, dels för att möjliggöra ett återställande av eller kompensation för mark, territorier och naturresurser som tagits utan samiskt samtycke.
- i) Samisk forskningspolitik inom ämnet geografi och kulturgeografi bör inriktas på att samisk geografi och användning av resurser lyfts fram som en jämbördig del och tas hänsyn till i samhällsplanering och forskning inom ämnet.
- j) Samisk forskningspolitik inom klimatforskning och energiteknik bör lyfta fram klimatförändringens och olika energislags konsekvenser för samerna, och att all energianvändning och naturresursanvändning inom samiska områden ska godkännas av samer och inte vara skadliga för samiska näringar, för att undvika en ny form av "grön kolonialism". Forskning och utveckling av energi för en hållbar framtid måste ske under medverkan av samer.
- k) Samisk forskningspolitik inom rasismforskning, etnologi och socialantropologi bör innefatta en forskning kring strukturell rasism och hur rasistiska stereotyper har påverkat och påverkar forskning och forskningsresultat och också den statliga politiken gentemot samerna. Bilden av samerna som ett exotiskt folk i fjällen enbart

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fåksa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

har gjort att fjällsamisk markanvändning, närvaro och rättigheter i skogslandet och vid kusten osynliggjorts i hög grad inom forskningen. Detta gäller även skogssamisk och sjösamisk/kustsamisk historia och närvaro i dessa områden. Detsamma gäller inte minst också forskningen kring samisk närvaro generellt i mellersta Skandinavien, där osynliggörandet är en kvardröjande effekt av eugenikens och rasbiologins idé om dessa trakter, i synnerhet Dalarna och Hälsingland, som "rasrena" germanska områden. Det är först under de senaste åren som en forskning kring dessa frågor kommit igång vid Centrum för Genusvetenskap, Centrum för mångvetenskaplig forskning om rasism och Institutionen för moderna språk vid Uppsala universitet, samt projektet Ohtsedidh vid läns museerna i Gävleborg, Västmanland och Dalarna. De inledande resultaten visar på en enorm kunskapsbrist inom detta område, vilket endast avhjälps med stora, breda, mångvetenskapliga forskningsinsatser med ett samiskt deltagande.

KOMMENTAR

- a) samtliga mål och förslag i strategin omfattas av detta perspektiv, implicit och/eller explicit.
- b) detta är förtydligat, i punkterna under Ansvarsfull forskning.
- c) detta är förtydligat i delmålen under Avkoloniserad forskning.
- d) specifika forskningsteman lyfts in i arbetet med handlingsplanen.
- e) detta är kompletterat i texten.
- f) denna målsättning finns i nordisk samekonvention, och förverkligande av konventionen är övergripande målsättning i strategin.
- g) – k) specifika forskningsteman lyfts in i arbetet med handlingsplanen.

14. CEMFOR, Öhman, May-Britt, Luleå tekniska universitet

I remissen lyfts följande fram.

- a) Samer, med olika bakgrund, måste ges bättre möjligheter att bli forskare och universitetslärare, att finnas på positioner där beslut om finansiering av forskning avgörs, exempelvis i forskningsråd. Detta gäller samtliga forsknings- och undervisningsämnen, såväl inom humaniora, juridik, samhällsvetenskap, som naturvetenskap, medicin och teknik. Formuleringen i forskningsstrategin behöver uttrycka detta. Som det står nu låter det som att samer inte själva skulle kunna vara forskare, utan enbart konsulteras. Dessutom behöver det uppmärksammas att det redan finns samer på olika nivåer inom den akademiska världen, som dock möter svårigheter då de är öppna med sin samiska identitet. Rasismen inom akademien behöver således utmanas. Sametinget har en viktig roll att lyfta fram detta.
- b) Lyft fram behovet av att ämnesområdet Urfolksstudier - Indigenous Studies - etableras i Sverige, vid flera lärosäten. Urfolksbaserade kunskaper betyder att icke-urfolks forskare kan vara involverade i urfolksanalyser men inte producera dessa. Urfolksstudier som akademiskt fält har funnits i omkring femtio år. Det internationella forskarsamhället innefattar forskare som själva är urfolk och de som inte är det, där man söker utveckla fältet på olika sätt. Den minsta gemensamma

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

námnnaren är urfolks egna strävanden, värderingar och perspektiv samt utvecklingen av stödjande forskningsteorier och metodologier.

- c) Frågan om samiska kvarlevor, samiska heliga platser och samiska stulna artefakter måste bli en avgörande den närmaste tiden för forskning och undervisning. Det räcker inte med en sanningskommission. Samtliga universitet och lärosäten, samt statliga institutioner som har sådant i sin samling, måste avkrävas insatser för att återställa dessa i samverkan med det samiska samhället. Samt att detta ska finansieras med statliga medel. Här behöver samiska forskare och samiska samhället finansieras för att kunna delta i arbetet.
- d) Forskningsstrategin kan uppmärksamma den forskning som finns om samiskt deltagande i skapandet av den svenska historien och inte minst kristenheten - det är dags för en mer komplex bild av det samiska samhället. Samer har både blivit utsatta för tvång, men utsatt andra för tvång, andra samer exempelvis. Kolonisationen är en komplex historia, som behöver belysas. Exempelvis skriver Håkan Rydving i Svenska kyrkans vitbok att "det [är] hög tid att forskning om samisk kristendom -i stället för att nästan enbart ägna sig åt icke-samiska personers aktiviteter, medan samer beskrivs som passiva klienter för andras verksamhet - börjar fokusera på de samiska män och kvinnor som med egna strategier och på olika sätt skapat den samiska kyrkohistorien inifrån."

KOMMENTAR

- a) ändringar gällande detta är införda i texten
- b) strategin är delvis redigerad med hänsyn till detta, tex under delmål, Avkoloniserad forskning.
- c) ämnet ligger inom strategins formuleringar om kulturarv, arkivfrågan samt etiska frågor och riktlinjer.
- d) ämnet ligger inom frågan om etiska riktlinjer och teman som sanningskommissionen tar upp.

15. Högskolan Dalarna

Remissinstansen avger följande synpunkter vad gäller skrivningen av Ansvarighet på sidan 16 enligt följande:

- a) Sametinget ska tillvarata och dokumentera forskningsetiska frågeställningar som kommer upp i samband med den samiska sanningskommissionen.
- b) Sametinget ska verka för en utveckling av samiskt inflytande över forskning genom att ansvara för att etiska riktlinjer tas fram som gäller samerelaterad forskning. Sametinget ska därför inledningsvis arbeta för att upprätta ett nätverk för att lyfta frågan i samarbete med samiska organisationer, föreningar m.fl. och forsknings- och utbildningsinstitutioner samt myndigheter och organisationer med anknytning till forskning. Förslagsvis bör riktlinjer för etisk forskning i en samisk kontext utformas

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

gemensamt i de olika länderna i Sápmi.

- c) Tillsammans med Vetenskapsrådet och Etikprövningsmyndigheten ska Sametinget ta fram riktlinjer och regler för forskningsprojekt där samarbeten med samer ingår. Huvudlinjen bör vara att alla forskningsprojekt där samarbeten med samer ingår ska etikprövas. Det finns goda exempel som kan utgöra grund för både övergripande och områdesspecifika forskningsetiska riktlinjer, exempelvis i Norge, men även internationella forskningsetiska riktlinjer för urfolksforskning i Australien, Kanada och Nya Zeeland.
- d) Sametinget ska verka för att alla forskningsråd i Sverige ställer krav på att forskarstuderande som bedriver forskning som direkt berör samer och samers villkor ska genomgå en utbildning om samiska frågor.
- e) Sametinget ska stödja olika former av mentororganisationer för samerelaterad forskning som gör det möjligt för forskningen att ha nära kontakt med samiska kunskapsbärare för att på så sätt tillförsäkra att forskningen blir etiskt riktig, relevant och värdefull för alla deltagare (se även föregående kapitel om förslag på mentorsprogram om samiska språk).
- f) Sametinget ska arbeta för ett samiskt forskningsinstitut med ansvar för forskning och utarbetande av forskningsetiska riktlinjer. Dessa etiska riktlinjer ska användas av etikprövningsmyndigheten. Liknande modell finns internationellt (t ex AITSIS i Australien som har tagit fram riktlinjer för forskningsrådet NHMRC).
- g) Sametinget ska arbeta för att det ska finnas samisk representation i en eller flera av etikprövningsmyndighetens verksamhetsregioner.
- h) Remissinstansen ser det som problematiskt att lista specifika forskningsteman samt ställa krav på innehåll i den forskning som lyfts fram som viktig. Forskningen är och bör vara fristående och det är forskarnas idéer till nya projekt samt möjligheten att få finansiering för denna, som ska styra inriktningen. Detta är en central princip för att forskningen ska hålla högsta kvalitet, vara trovärdig och inte ses som intressestyrd.
- i) Idén om att skapa synergier inom forskning och utbildning mellan alla delar av Sápmi är väldigt viktig.
- j) I övrigt är det viktigt att nya forskare inom fältet introduceras till samisk kultur och traditionell kunskap. En introduktionsutbildning (i stil med den utvecklade av SSR) för forskarstuderande vore därför bra.
- k) Sametinget bör arbeta för inrättandet av ett Samiskt Forskningsinstitut. Ett sådant borde vara betydligt lättare att inrätta än ett eget forskningsråd eller högskola,

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fáksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

samtidigt som det skulle kunna vara mer flexibelt och där det skulle vara lättare bygga upp en kompetens och legitimitet över tid.

- l) För att bli tydligare och mer kommunikativ kan texten i strategin med fördel kortas ned och upprepningar tas bort.

KOMMENTAR

- a) skrivningen är likalydande i strategin
- b) texten är redigerad enligt förslag.
- c) texten är redigerad enligt förslag.
- d) texten är infogat i strategin enligt förslag.
- e) – k) synpunkterna är delvis införda (ej den om forskningsinstitutet, forskningsrådet kvarstår samt specifika forskningsteman).
- l) texten redigeras, kortas och upprepningar tas bort.

16. Linköpings universitet

Sammanfattningsvis instämmer LiU i principen om att om att urfolk bör beredas delaktighet i forskning som berör deras kultur och livsvillkor. Som påpekas i Sametingets forskningspolitiska strategidokument är denna princip redan praxis i många andra länder och det är hög tid att svensk forskningspolitik också anammar denna riktlinje. Mot bakgrund av att LiU stöder strategidokumentets övergripande målsättning lämnas nedanstående specifika synpunkter.

- a) Strategidokumentet avstår medvetet från att precisera begreppet Samisk forskning. Det använder växelvis termer som 'Samisk forskning', 'samerelaterad forskning etc. med avseende på forskning som är relevant för samers livsvillkor. Detta är en bred definition som å ena sidan innefattar forskning som påverkar samer i allmänhet - vilket kan innefatta forskning kring skogsbruk, gruvnäring, energipolitik etc - å andra sidan kan avse forskning som direkt behandlar samisk kultur och gör bruk av samisk traditionell kunskap. LiU har förståelse att Sametinget inte vill riskera att inskränka sin definition, men skulle ändå efterlysa en tydligare precisering av vad som avses med samisk forskning. I detta avseende ser LiU Kanadas Social Science and Humanities Research Councils definition av Indigenous Research som ett bra exempel.
- b) Samisk data- och arkivsuveränitet nämns som hastigast på s. 5 i relation till frågan om samiskt självbestämmande. LiU anser att detta bör lyftas fram som ett grundläggande perspektiv som kan rama in hela strategidokumentet. Begreppet Indigenous data sovereignty får allt större betydelse i den internationella forskningen och Sametingets föreslagna forskningsstrategi kan i praktiken beskrivas som en tillämpning av detta förhållningssätt. Det finns flera fördelar med att ersätta 'samiskt självbestämmande' med 'samisk datasuveränitet' som ett övergripande perspektiv som kan styra och motivera forskningsstrategin som helhet. För det första ger det strategin ett tydligare forskningspolitiskt fokus. Ett fokus på samisk datasuveränitet kan bli ett sätt att omsätta den mer allmänna frågan som

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

samiskt självbestämmande till en forskningspolitisk diskussion och därmed koppla det politiska perspektivet till ett forskningsperspektiv utan att förlora den politiska udden.

För det andra kan samisk datasuveränitet tjäna som en övergripande ansats som förhindrar att strategin förlorar sig i detaljer om vad som bör beforskats och hur. En forskningsstrategi som allt för detaljerat försöker specificera särskilda frågor och forskningsområden riskerar att uppfattas som detalj styrning av forskningen, att anklagas för att förbise frågor den inte nämner samt att bli kortsiktig och dagsaktuell. Ett konsekvent fokus på samisk datasuveränitet hjälper strategin att bibehålla ett samiskt ägandeskap av forskningsfrågor och forskningsperspektiv utan att Sametinget behöver peka ut dem allt för tydligt.

- c) Besläktad med frågan om detaljstyrning är frågan om nytta som betonas genomgående i dokumentet. På s 17 framhålls exempelvis vikten av att samerelaterad forskning 'leder till en direkt nytta och möter aktuella behov som identifierats av samhället.' Det är absolut nödvändigt att samisk forskning stärker och befrämjar en samisk kultur och samiska livsvillkor, men risken är att en allt för stark betoning av forskningens nytta leder till en kortsiktig och instrumentell kunskapssyn som varken är förenlig med målsättningen att formulera en långsiktig strategi eller med en samisk holistisk kunskapstradition.
- d) Linköpings universitet vill också lyfta frågan om relationen mellan traditionell kunskap och vetenskap. På sida 14 kan man läsa att 'Den vetenskapliga forskningsstraditionen kan ha en negativ inverkan på traditionell kunskap, eftersom den söker efter en objektiv och universell sanning, vilket inte återfinns i de traditionella kunskapssystemen, då de har sin bas i andra värdegrunder.' Denna beskrivning av den vetenskapliga forskningsstraditionen förbiser att mycket forskning, särskilt inom humaniora och samhällsvetenskap, använder sig av kvalitativa metoder som betonar tolkning och förståelse av människors och samhällens specifika förutsättningar snarare än universella, objektiva sanningar. I stället för att betona polariseringen mellan traditionell kunskap och vetenskap (som i sig också riskerar att förstärka koloniala stereotyper) skulle LiU föreslå en tydligare betoning av möjligheterna att förena dessa. Detta är inte minst viktigt för att påminna om att samisk forskning kan utgå från traditionell kunskap men ändå vila på vetenskaplig grund.
- e) Avslutningsvis efterlyser Sametinget Förslag på viktiga faktorer, beståndsdelar och värdeord som bör ingå i en långsiktig vision för samiskforskningspolitik. Mot bakgrund av ovanstående synpunkter vill LiU föreslå att urfolks datasuveränitet skrivs in som en styrande princip för en samisk forskningspolitik. Med detta sagt så föreslås emellertid att Sametingets forskningspolitiska strategi också inkluderar ett tydligare historiskt perspektiv. De forskningsfrågor som nämns eller antyds i strategidokumentet handlar i huvudsak om nutida förhållanden. Samtidigt är de koloniala samhälls- och kunskapsordningar som strategin kritiserar förankrade i en

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

lång historia där också vetenskapen spelat en viktig roll - något som betonas i dokumentets inledning. Därför anser Linköpings universitet att ett kritiskt historiskt, idéhistoriskt och vetenskapshistoriskt perspektiv är viktigt för att stärka strategins avkoloniserande ambitioner.

KOMMENTAR

- a) det finns inte någon specifik definition av samisk forskning i strategin, utan mer en beskrivning hur ämnet hanteras i ett bredare perspektiv i texten.
- b) samisk datasuveränitet är ett ämne som bör behandlas och diskuteras ytterligare i framtiden och i samverkan med övriga samiska aktörer, samiska forskningsinstitutioner och organisationer som ett direkt uppdrag utifrån forskningspolitiska strategin.
- c) fler instanser har betonat vikten av att samiskrelaterad forskning är relevant för det samiska samhället, därför är betoningen av nyttan av forskningen kvar.
- d) instansen hänvisar till ett citat från Sametingets dokument om árbediehtu, vilket kvarstår i texten. I övrig text betonas vikten av att etiska riktlinjer för forskningen utformas ur ett urfolksperspektiv och utifrån urfolksrätten så som den formuleras i internationella deklARATIONER och konventioner, av samiska samhällets forskare och representanter. Det är av yttersta vikt att de inte utformas utifrån en västerländsk, majoritetsanpassad mall.
- e) synpunkterna kan med fördel tas med i arbetet med en handlingsplan.

17. Stockholm universitet

Remissinstansen menar att strategin kommer när den antas i sin slutgiltiga form att vara ett mycket viktigt dokument rörande forskning som berör det samiska samhället. Strategin tar upp flera ytterst centrala frågor, bland annat betydelsen av traditionell kunskap, forskningsfinansiering och etiska frågor, något som tidigare inte har aktualiserats, eller fått genomslag i svensk forskningspolitik. Statsvetenskapliga institutionen vill särskilt instämma i, och betona vikten av, tre punkter i strategidokumentet för det fortsatta arbetet.

- a) Den första handlar om vikten av att till Sametinget överföra kontroll och beslutsmyndighet över olika arkivsamlingar och data som berör det samiska samhället och det samiska kulturarvet (något som alltså berör förvaltningen av redan existerande samlingar och ny data och statistik gällande samiskt samhälls- och näringsliv). Frågan om kontroll över forskningsdata är nära sammankopplad med frågan om etiska riktlinjer kring urfolks inflytande och är en utmaning inom dagens forskning där ökade krav ställs på att också forskningsdata ska vara öppen för alla, s.k. open access.
- b) Den andra punkten är att det upprättas etiska riktlinjer för forskning som berör det samiska samhället och att samiskt deltagande garanteras vid olika former av etikprövning av forskningsprojekt, vilket inte är fallet idag, och där kunskapen om etiska frågor kopplade till det samiska samhället hos etikprövningsmyndigheten behöver stärkas.
- c) Den tredje punkten handlar om forskningsfinansiering, där det är viktigt att det satsas resurser på forskning som berör det samiska samhället och där särskilda forskningssatsningar initieras i det samiska samhället utifrån internt identifierade

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fákxa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

behov.

- d) Den forskningspolitiska strategin är väldigt ambitiöst formulerad, och utifrån ett universitetsperspektiv ser remissinstansen två potentiella svårigheter som -både på kort och på lång sikt -kan vara värda att beakta.

- Den första handlar om forskningsfinansiering/forskningsråd, där det i strategin formuleras som delmål (i) att ett nationellt samiskt forskningsprogram med permanent finansiering inrättas i Sverige (med Norge och norska forskningsrådet som förebild), (ii) att ett eget forskningsråd inrättas motsvarande tex VR, Formas och Forte, samt (iii) att (på sikt) arbeta för ett gränsöverskridande forskningsråd (tillsammans med Sametinget i Finland respektive Norge). Utifrån remissinstansens erfarenhet kräver denna typ av forskningsprogram/-råd stora personella resurser, och här kan tre parallella institutioner bli krävande. Ett nordiskt samarbete i en gränsöverskridande forskningsinstitution med en liknande funktion som dagens forskningsråd har, dvs det tredje delmålet –skulle bäst kunna hantera detta. För ett samnordiskt organ talar dessutom de ofta gränsöverskridande forskningsfrågor ett dylikt forskningsråd har att hantera, liksom att det då även blir lättare att undvika jävssituationer vid bedömningar av och beslut gällande t ex utlysningar och forskningsprojekt, då forskare med någon form av samisk forskningstematik ofta samarbetar med varandra och således inte kan bedöma/besluta om varandras projekt.

- Den andra svårigheten remissinstansen ser är delmålen att det både ska skapas nya institutioner för samisk forskning vid ett eller flera universitet och att det ska etableras en samisk högskola på svensk sida av Sápmi. Också här väcks frågan om personella resurser för att upprätthålla en kritisk mängd forskare/lärare vid dessa olika institutioner, liksom frågan om studentunderlagets storlek för att upprätthålla en kritisk massa bland studenter. Också här vill de därför peka på vikten av ett nordiskt samarbete (åtminstone på längre sikt), något som skulle öka möjligheten till en finansiellt hållbar utveckling över tid, t ex genom en samnordiskt finansierad samisk högskola med campus förlagda i alla tre länder (Finland, Norge och Sverige), där kvalitén på såväl forskning som utbildning kan upprätthållas.

KOMMENTAR

d) de övergripande målen och delmål är delvis mycket långsiktiga och bryts med fördel ner i prioriterade mål på kort, medellång och lång sikt i en mer operativ handlingsplan för att öka hanterbarheten, diskussion om realiserbarhet och fokus på varje mål.

18. Sveriges lantbruksuniversitet/SLU

SLU anger följande synpunkter.

- a) Många av målsättningarna i strategin kräver ekonomiska resurser, i vissa fall stora (som etablerandet av en samisk högskola), och kommer inte att gå att realisera utan betydande statliga anslag. För att driva förslagen vidare behövs kostnads kalkyl. En prioriteringsordning kan också behövas. Flera målsättningar kommer tillbaka flera

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

gångar i förslaget. Det skulle kunna renodlas för att lättare få en överblick.

- b) Prioriterade forskningsteman (sid 11): Behovet av forskning inom olika områden är något som ändras över tid. Möjligheten att bedriva forskning inom ett visst område är också avhängigt av såväl kompetens som resurser. Viktigt att den forskningsförmedling som föreslås innehåller moment av dialog mellan det samiska samhället och forskarsamhället för att fortlöpande diskutera behov och faktiska möjligheter till forskning inom olika områden.
- c) Delmålet "Att skapa ett eget forskningsetiskt råd" kan vara viktigt för att internt ta ställning till generella etiska principer för samiskrelaterad forskning. Det viktigaste kan dock vara att få med urfolksperspektivet i de etiska råden och det forskningsetiska arbete som pågår på universitet och högskolor, och att därmed säkra att urfolksperspektivet kommer upp på agendan. Detta behov tillgodoses förmodligen av de två sista punkterna under "Ansvarighet" (sid 16).
- d) Långsiktig finansiering av ett forskningsprogram (sid 19, första punkten) skulle avsevärt stärka den samiskrelaterade forskningen och är det som skulle ge störst möjlighet för Sametinget att påverka vilken forskning som bedrivs.
- e) En permanent finansiering för forskningsförmedling (sid 20, första punkten) har länge efterfrågats även från forskarhåll (det fanns under ett antal år men bedrevs som tidsbegränsat projekt). Det vore en stor fördel om en sådan forskningsförmedling kunde vara gemensam för de nordiska länderna. Det är också viktigt att den innehåller aktiviteter med ett stort mått av dialog mellan forskare och det samiska samhället.
- f) Målet "att det skapas nya institutioner för samisk forskning vid ett eller flera universitet" kräver att det finns ett tillräckligt stort underlag av forskare. Separata institutioner för samisk forskning (i bred bemärkelse) kan också riskera att i viss mån isolera denna forskning från övrig forskningsverksamhet, vilket skulle vara olyckligt. Kommunikation, och att olika tankesätt och erfarenheter bryts mot varandra, är ju nyckelfaktorer för att bygga gedigen kunskap. SLU tror att det som föreslås gällande ökad uppmärksamhet på etiska aspekter, ökade ekonomiska resurser till forskning och möjlighet för samiska institutioner att påverka forskningssatsningar, tillsammans med en välutvecklad forskningskommunikation kan räcka långt för att förverkliga målen med strategin.
- g) Något som inte direkt tagits upp i dokumentet är behovet av utbildning av icke-samer i Sverige om samisk och samiskrelaterad problematik. I målet om en starkare samisk forskningsstrategi skulle det också vara möjligt att driva frågan om bättre och bredare utbildning av skolelever och inom annan högre utbildning för att exempelvis fortbilda lärare som kan sprida kunskap och förståelse för de samiska frågorna.

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

KOMMENTAR

- a) målen är ambitiösa och visionära, och är delvis mycket långsiktiga och bryts med fördel ner i prioriterade mål på kort, medellång och lång sikt i en mer operativ handlingsplan för att öka hanterbarheten, diskussion om realiserbarhet och fokus på varje mål. Texten är i övrigt redigerad och upprepningar är borttagna.
- b) forskningsteman är exempel som instanser mfl framfört, även dessa bearbetas i handlingsplanen.
- c) – e) synpunkterna medför inga ändringar i texten.
- f) delmålet är överfört till ett övergripande mål då det ska ses som ett mycket långsiktigt mål.
- g) frågan har tillförts texten i delmål under Ansvarsfull forskning.

19. Umeå universitet

Umeå universitet ställer sig positiv till det arbete som Sametinget initierat för framtagandet av en forskningspolitisk strategi. Tidigare forskning har efterfrågat tydligare riktlinjer för hur forskning med samisk tematik kan och bör bedrivas inom det svenska högskolesystemet. Sametingets initiativ att ta fram en forskningspolitisk strategi som kan erbjuda ett stöd för forskare och lärosäten att bedriva etiskt medveten forskning är därför såväl angeläget som välkommet.

Umeå universitet som myndighet kan däremot inte stå bakom den föreslagna strategin i dess nuvarande form, men inbjuder till dialog för att diskutera hur samisk forskning vid lärosätet kan bedrivas på sätt som ligger i linje med Sametingets önskemål. Följande övergripande synpunkter framförs.

- a) För att strategin ska vara möjlig att implementera i samisk forskning vid Umeå universitet behöver den harmoniera med den lagstiftning som omgärdar högskolans verksamhet i övrigt. I dess nuvarande form ser remissinstansen ett antal centrala utmaningar som gör det svårt för såväl den enskilde forskaren som för lärosätet att förhålla sig till den forskningspolitiska strategin utan att samtidigt riskera att komma i konflikt med annan lagstiftning. Umeå universitet föreslår därför att ett mer grundläggande förankringsarbete genomförs i dialog mellan Sametinget och Sveriges universitet/högskolor, för att på så sätt skapa gemensam kunskap och förståelse för såväl Sametingets som högskolornas förutsättningar, samt den lagstiftning som styr dessa respektive myndigheters verksamhet. Ett exempel är Sametingets uttalade princip om självbestämmande kopplat till en samisk data och arkivsuveränitet. I dagsläget utifrån Umeå universitets perspektiv riskerar den att komma i konflikt med Tryckfrihetsförordningens principer om allmänna handlingars offentlighet, Arkivlagen och Dataskyddsförordningen. I den kanadensiska process som Sametinget hänvisar till har ett omfattande förankringsarbete genomförts inför inrättandet av en forskningspolitisk strategi för urfolksforskning. En liknande process på svensk sida Sapmi ser vi som såväl önskvärd som nödvändig. I en sådan process kan exempelvis frågor om datahantering, arkivlösningar, etik och andra prioriterade områden i den forskningspolitiska strategin förankras och lägga grunden till ett

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

hållbart samarbete.

- b) För att forskning ska kunna genomföras inom alla områden av relevans för samiskt samhälle behöver det finnas kompetens i samiska frågor inom samtliga kunskapsområden vid svenska lärosäten och forskningsinstitut. Remissinstansen är därför tveksam till Sametingets förslag om att inrätta en separat samisk högskola. Istället föreslår de att ett långsiktigt och hållbart samverkansarbete mellan universitet och Sametinget inleds, för att på så sätt skapa förutsättningar för att stärka det samiska forskningsfältet inom redan befintliga akademiska strukturer.

KOMMENTAR

- a) andra remissinstanser har lyft nödvändigheten av att strategin har med självbestämmande kopplat till samisk data och arkivsuveränitet, samt att detta med fördel kan lyftas ännu mer i strategin. Det är alltså en princip som även om den idag riskerar att hamna i konflikt med lagstiftning, måste lyftas som en strategiskt viktig fråga.
- b) andra remissinstanser har lyft vikten av en samisk högskola, några har menat att det inte är en realistisk målsättning idag. I strategin bör den dock finnas kvar som en övergripande målsättning.

20. Umeå universitet, Vårdduo

Vårdduo är överlag positiv till det förslag på forskningspolitisk strategi som Sametinget skickat ut på remiss. Definitionen av samisk forskning skulle kunna breddas, arkivfunktion och etikprövningsfunktion är mycket positiva inslag, liksom de förslag som syftar till ökat sametingets inflytande över forskningsfinansieringssystemen. Vi saknar dock referenser till samisk forskning. Följande synpunkter framförs.

- a) Det är positivt att definitionen av vad som omfattas i begreppet samisk forskning/forskning med samisk tematik hålls öppet och brett i strategin men vill påpeka att här finns ytterligare möjlighet, om Sametinget så önskar, att betona bredden, genom att explicit beskriva att även forskning, där samisk tematik inte är en huvudfråga, men där samisk tematik är en viktig förväntad dimension i möjliga lösningar (till exempel i forskning kring hållbar utveckling), bör omfattas av de principer som uttrycks i den forskningspolitiska strategin, med allt vad därav följer, till exempel framtida obligatorisk etikprövning enligt sametingets kommande etiska riktlinjer.
- b) Förslaget att skapa etiska riktlinjer för forskning med samisk tematik, ett etiskt råd och inflytande i det befintliga nationella etikprövningssystemet, ställer sig Vårdduo mycket positivt till. Ur ett internationellt urfolksforskningsperspektiv är det en svaghet att inget sådant etikprövningssystem redan finns i Sverige idag. Instansen välkomnar därför att Sametinget vill driva denna fråga.
- c) Förslaget med en samisk arkivfunktion under Sametingets ledning skulle också innebära en viktig resurs för framtida samisk forskning framför allt ur ett säkerhetsperspektiv. Insamlade forskningsdata måste sparas under lång tid, och i dagsläget finns inga andra lösningar för svenska universitetsforskare än att lagra

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákxa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

insamlade data vid sina universitet. Om man, redan i insamlingsfasen, kunde avtala om lösningar med sametinget som huvudman för samiska data, skulle det samiska självbestämmandet stärkas. På samma sätt går det inte att kräva samiskt inflytande över arkivmaterial, utan att en organisation som kan verkställa ett sådant ansvar finns på plats. Utkastet på forskningspolitisk strategi innebär en möjlig utveckling som kan svara mot detta behov.

- d) Förslaget att öka Sametingets inflytande över befintligt nationellt forskningsfinansieringssystem genom representation i befintliga forskningsråd och genom bildandet av ett samiskt forskningsråd motsvarande det som funnits i snart 20 år i Norge, känns både genomtänkt, strategiskt och önskvärt.
- e) Vissa förslag/ skrivningar upprepas och finns med under mer än ett delmål.
- f) Något som saknas i förslaget är referenser till befintlig forskning inom det samiska och urfolksfältet. I "Underlag för sametingets forskningspolitik (USF), Svonni 2019" finns många exempel, som med fördel kunde vävas in i strategins bakgrundsbeskrivningar.

KOMMENTAR

- a) det finns inte någon specifik definition av samisk forskning i strategin, utan mer en beskrivning hur ämnet hanteras i denna specifika kontext.
- b) – d) kräver ingen omarbetning av texten.
- e) texten är redigerad.
- f) för att undvika längre text med ökad detaljgrad har detta undvikits.

21. Uppsala universitet

Uppsala universitet ser positivt på att Sametinget arbetar med att ta fram en långsiktig forskningspolitisk strategi. Ett viktigt långsiktigt mål för att möjliggöra en samisk forskningspolitik är att få bort "vi och dem-perspektivet", där samer och andra urfolk var "de", de beforskade. Följande synpunkter framförs:

- a) Samisk forskningspolitik bör sträva efter att skapa förutsättningar för en implementering av FN:s urfolksdeklaration (UNDRIP 2007) inom alla områden. Särskilt viktigt är att i linje med deklarationens skrivning om urfolks rätt till självbestämmande, lyfta forskningen kring samers rätt som urfolk till att äga, bruka och kontrollera land, vatten, territorier och naturresurser. I linje med UNDRIP 2007 11. 1. bör forskningen kring samiska kulturarvet innebära att det materiella kulturarvet inventeras, dokumenteras, analyseras, bevaras, skyddas, och utvecklas.
- b) Inom arkeologi och historia bör forskningsunderlag tas fram genom att samiska lämningar och föremål systematiskt inventeras, dokumenteras, och skyddas, samt att detta källmaterial därefter ingående analyseras och utforskas utifrån aktuella

Cujuhus/adress	Telefvdna/telefon	Fåksa/telex
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

frågeställningar för att erhålla mer kunskaper.

- c) Inom miljö- och klimatforskning bör klimatförändringens och olika energislags konsekvenser för miljön studeras. Sambandet mellan renskötsel, biologisk mångfald och hållbarhet kan undersökas i relation till bland annat skogsbruk.
- d) Vikten av samiskan som språk lyfts fram i dokumentet. Trots det hamnar de samiska språken till synes ganska långt ner på listan över prioriterade forskningsområden (s. 11). Det finns en mängd forskningsområden där språket står i fokus. En viktig fråga är undervisningen på och i samiska i utbildningssystemet, alltifrån förskolan till universitet. En i sammanhanget synnerligen viktig forskningsfråga är hur modersmålsundervisning kan tillgängliggöras för alla barn som har rätt att erhålla sådan. Här finns också olika förutsättningar mellan olika samiska varieteter, exempelvis mellan nord- och umesamiska, som bör bli föremål för forskning.
- e) I samband med förslaget på en samisk högskola efterlyser Uppsala universitet en utredning av grundläggande förutsättningar för att långsiktigt kvalitetssäkra utbildning och forskning på högskolenivå. Det är också viktigt att överväga hur den långsiktiga finansieringen ska se ut och hur man säkerställer tillströmning av studenter. Den geografiska placeringen bör också noga övervägas. Det finns en risk att man hamnar i ett konkurrensförhållande med Allaskuvla i Guovdageaidnu. Möjligen kan högskolan förläggas i södra Sápmi, där ett samarbete med norsk sida också vore möjligt. Alternativt kan den befintliga samiskrelaterade forskningen utvecklas, stärkas och samordnas.
- f) Förslaget om ett samiskt forskningsetiskt råd, som fungerar som rådgivande instans för samiskrelaterad forskning är bra. Förslaget att stärka den samiska kompetensen i de befintliga strukturer som beviljar forskningsfinansiering i Sverige är också intressant och bör diskuteras vidare, med konsultationsskyldigheten i Norge och Finland som jämförelse.
- g) Det är viktigt att den samiska forskningen inte blir uppdelad mellan de olika nationalstater som ligger i Sápmi, utan att den uppmuntrar till samarbete i hela Sápmi. Det kan till exempel finnas forskningsinfrastruktur i en del av Sápmi som skulle kunna tillgängliggöras i andra delar.
- h) Förslaget om ett samiskt arkivcentrum är intressant, men dess syfte och funktion bör konkretiseras.
- i) Det nämns i dokumentet att man bör sträva bort från att forska om samer för att istället forska med samer. Det är en viktig strävan, men det är även viktigt att samer också blir forskare.

Cujuhus/adress	Telefovdna/telefon	Fákasa/teleafax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se

- j) Arbetet med árbediehtu i forskningsfrågor framstår som viktigt i dokumentet. För den skull vore det bra om begreppet, liksom övriga begrepp på samiska, fick en tydlig förklaring.
- k) Formalia. På sidan 3 saknas det nordsamiska namnet på sametinget, Samediggi, och det sydsamiska Saepmien står till synes omotiverat i genitiv, bör vara Saepmie. Det lulesamiska ordet för november ska ha ett utljudande -o, Basadismanno.

KOMMENTAR

- a) detta finns med på övergripande nivå i strategin.
- b) – h) synpunkterna innebär ingen ändring av texten, de bör hanteras i samband med arbetet med handlingsplan.
- i) synpunkt är införd i texten.
- j) hänvisning finns till källa gällande definition mm.
- K(detta är ändrat.

Cujuhus/adress	Telefovndna/telefon	Fákssa/telefax
Box 90, 981 22 GIRON/KIRUNA		
Besök: Adolf Hedinsvägen 58	0980 - 780 30 (växel)	0980 - 780 31
e-post: förnamn.efternamn@sametinget.se	0980 - 780 xx (direkt)	
Org.nr.: 202100-4573	070-	www.sametinget.se